

Fietsveiligheid dijkwegen

Een kwantitatief onderzoek onder fietsers
naar de ervaren fietsveiligheid op dijkwegen

Uitgevoerd door ANWB, Fietsersbond, Fietsplatform, NTFU, Veiligheid NL en VVN

Juni 2024

Inleiding

De Nederlandse dijkwegen

Op onze dijkwegen wordt veel gefietst: van dorp naar dorp voor de boodschappen, of van en naar werk of school. Recreative fietsers ontdekken er mooie routes met weids uitzicht op de uiterwaarden en polders en sportievelingen trekken er met de racefiets op uit. Ook automobilisten, wandelaars, motorrijders en landbouwverkeer maken vaak gebruik van de dijkwegen. Steeds vaker horen we verontrustende geluiden over deze veelal smalle en bochtige wegen met een uniek karakter. De verkeersveiligheid, leefbaarheid en recreatie komen er onder druk te staan.

Over dit onderzoek

Dit onderzoek is een onderdeel van en opmaat naar een bredere inventarisatie rondom de verkeersveiligheid op de Nederlandse dijkwegen. De samenwerkende organisaties gaan graag het gesprek aan met stakeholders over het veiliger maken van dijkwegen voor fietsers en wandelaars. Ze zien gezamenlijk dat het anders moet en bieden daar een onderbouwing voor. De eerste stap is een onderzoek naar de subjectieve veiligheid op de dijkwegen, ervaren door fietsers.

Samenvatting

Verschillende fietsers maken gebruik van dijkwegen, vooral vanwege de weidsheid en het uitzicht. De aanwezigheid van daglicht en het tijdstip op weekenddagen hebben invloed op het gebruik van dijkwegen door fietsers.

Ervaren veiligheid op dijkwegen

Een kwart van alle fietsers heeft regelmatig of vaak te maken met onveilige situaties op dijkwegen. Bijna de helft maakt dit soort situaties af en toe mee. Een derde van alle fietsers vermijdt soms dijkwegen vanwege het gevoel van onveiligheid.

Oorzaken onveiligheid op dijkwegen

Door te hard rijdend gemotoriseerd verkeer (69%), drukte op mooie dagen (62%) en te krap inhalen door gemotoriseerd verkeer (57%) ontstaan volgens fietsers onveilige situaties op dijkwegen als je kijkt naar *ander verkeer*. Veel fietsers voegen daar het gedrag van alle weggebruikers aan toe. Als je kijkt naar *infrastructuur* ontstaan onveilige situaties door te smalle wegen (63%) en de slechte aansluiting van de weg op de berm (36%).

Verbeteren veiligheid op dijkwegen

Het verlagen van de maximum snelheid voor gemotoriseerd verkeer (65%), het verminderen van gemotoriseerd verkeer (54%) en handhaving op snelheidsovertredingen (53%) worden genoemd als maatregelen om de fietsveiligheid op dijkwegen te verbeteren. Maar ook het verbeteren van de aansluiting van de berm (30%) en de kwaliteit van het wegdek (21%) worden als oplossingen gezien. Tot slot noemen veel fietsers in de open antwoorden dat meer begrip voor en rekening houden met elkaar op dijkwegen ook al zou helpen.

Wie zijn de fietsers?

Algemeen

Aantal: 2731 respondenten

Geslacht: 67% man, 32% vrouw

Leeftijd: 3% <35 jaar, 19% 35 t/m 55 jaar, 62% 56 t/m 75 jaar, 16% 76+

Frequentie: 85% fietst meerdere keren per week of dagelijks

Dijkwegen

Frequentie: 41% fietst 1x per week of vaker over dijkwegen, 6% zelden tot nooit

Type fiets: 47% e-bike, 23% racefiets, 12% gewone fiets, 11% hybride

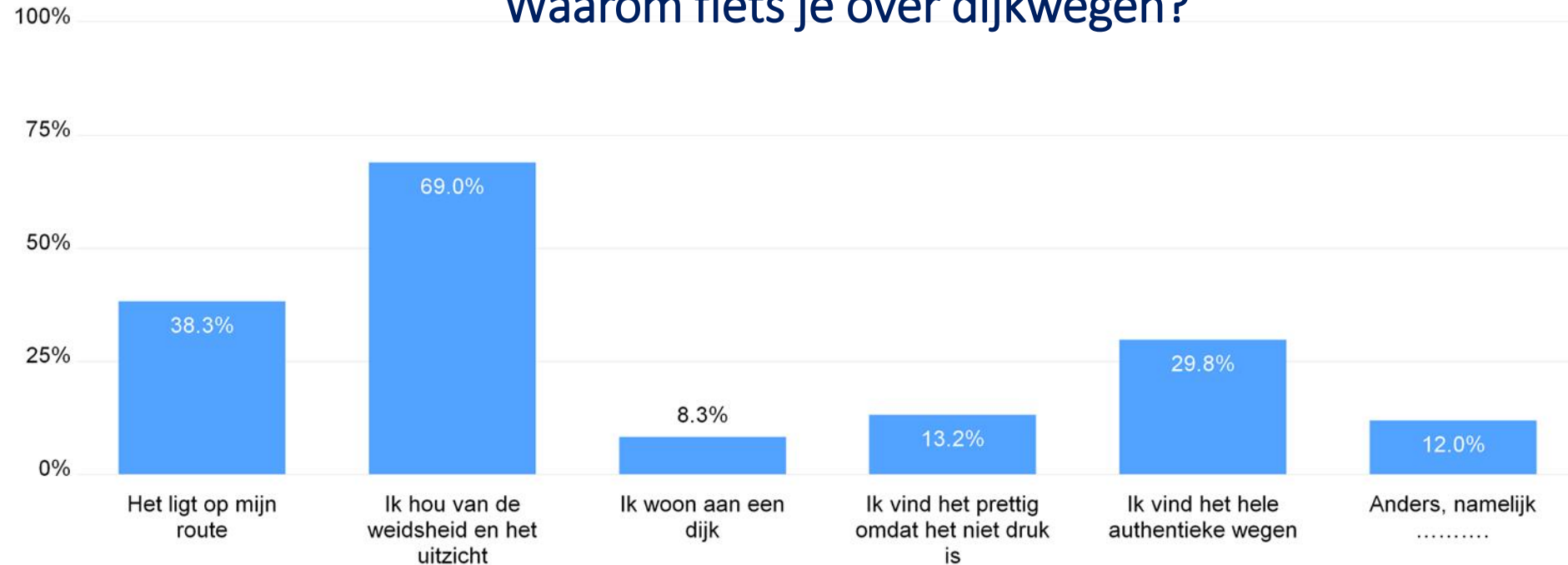
Provincie waar men fietst: 31% Gelderland, 17% Utrecht, 16% Zuid-Holland

Doel: 94% fietst recreatief, 15% boodschappen, 13% bezoek, 11% woon-werk

Gezelschap: 46% met z'n tweeën, 44% alleen, 6% groep (max 5), 2% groep (max. 14)

Weidsheid en uitzicht favoriet bij fietsers

Waarom fiets je over dijkwegen?

Observaties

Totaal

2,551

“Lekker doorfietsen zonder kruisingen en stoplichten”

“Dijkwegen maken vaak onderdeel uit van knooppuntenroutes”

“In mijn omgeving is er geen ontkomen aan”

Weidsheid en uitzicht favoriet bij fietsers

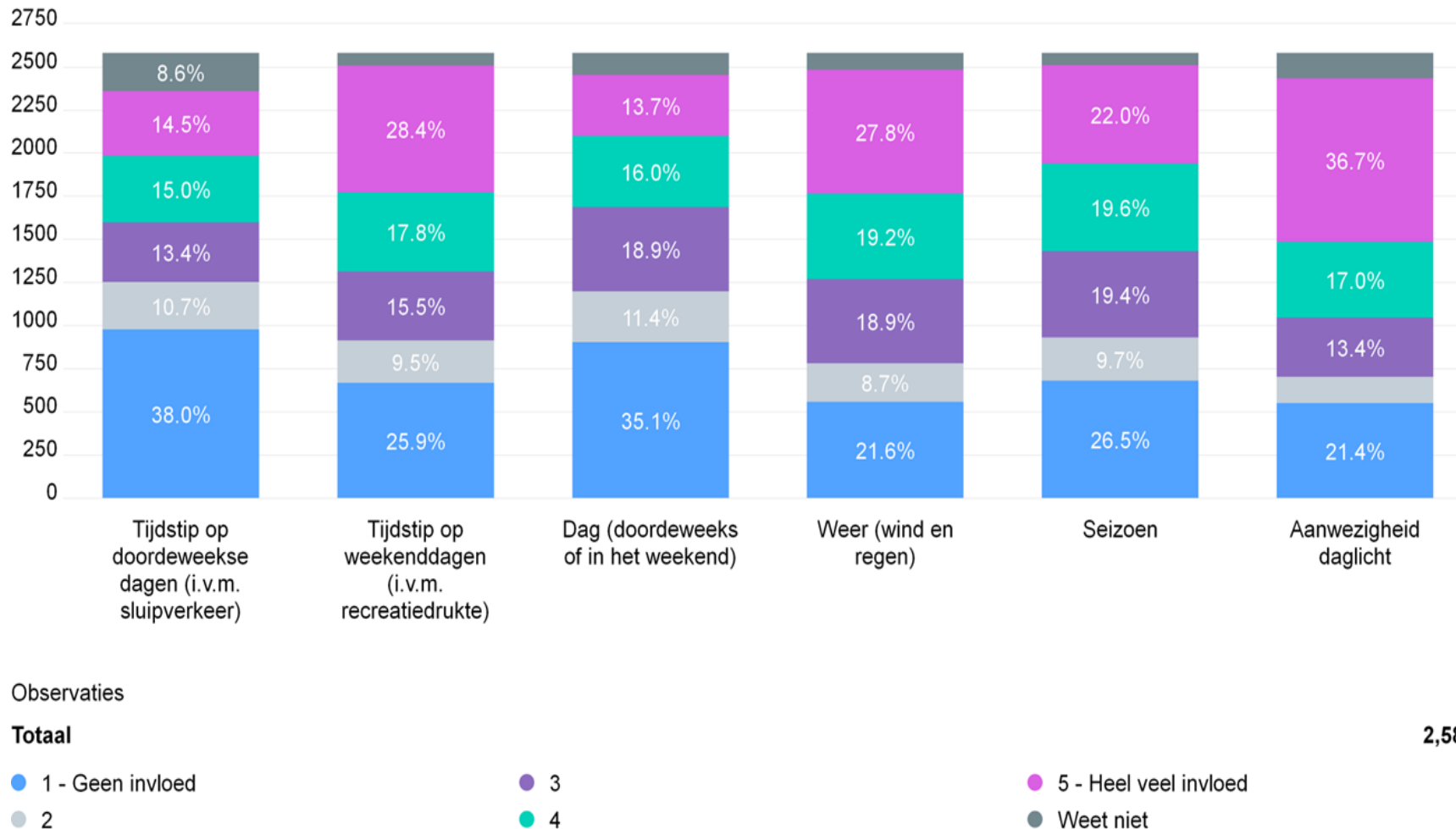
Waarom fiets je over dijkwegen?

Vooraf wielrenners hebben zo hun redenen om over dijkwegen te fietsen. Zij genieten meer dan gemiddeld van de weidsheid en uitzicht, vinden dijken authentieke wegen en komen dijkwegen vaker tegen op hun route. Bijna een kwart van de wielrenners geeft aan dijkwegen prettig te vinden omdat ze niet druk zijn. Ook fietsers in Utrecht en Gelderland waarderen de weidsheid en het uitzicht bovengemiddeld.

	Totaal	E-bike	Racefiets	Gelderland	Utrecht
Ik hou van de weidsheid en uitzicht	69%	68%	73%	75%	78%
Het ligt op mijn route	38%	30%	51%	35%	36%
Ik vind het authentieke wegen	30%	29%	35%	26%	28%
Ik vind het prettig omdat het niet druk is	13%	10%	23%	11%	11%
Ik woon aan een dijk	8%	8%	7%	10%	7%
Anders, namelijk	12%	12%	12%	11%	12%

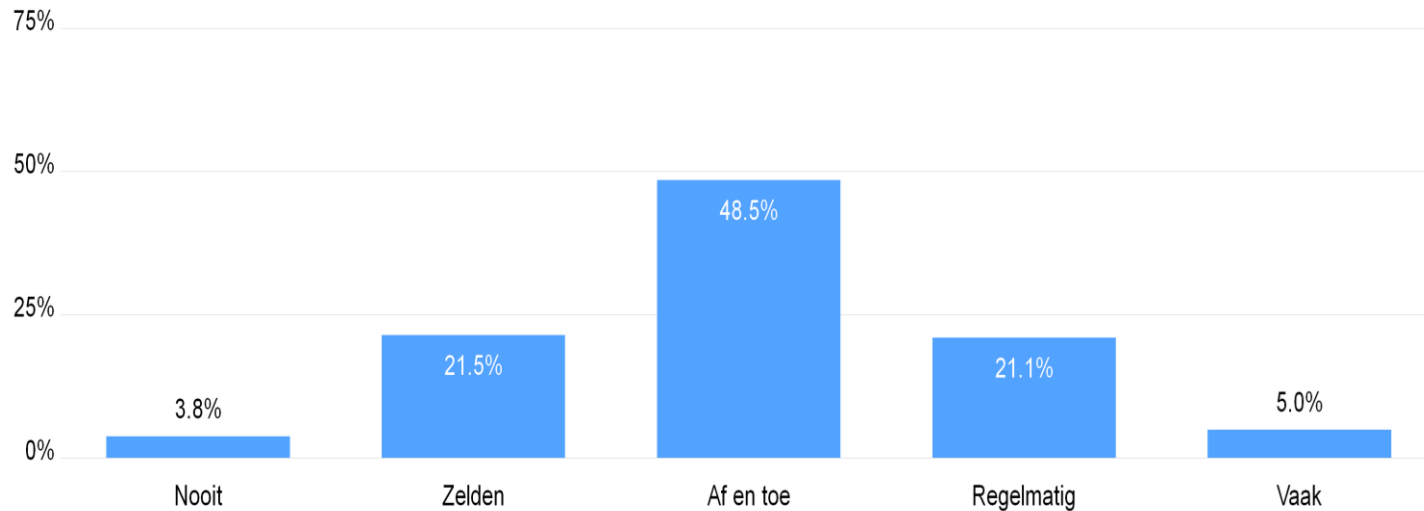
Daglicht bepalend, gevolgd door tijdstip

In hoeverre hebben de volgende factoren invloed op je gebruik van een dijkweg?

De aanwezigheid van daglicht heeft veel invloed op het gebruik van dijkwegen, gevolgd door het tijdstip op weekenddagen. In Utrecht (35%) en Gelderland (33%) ligt die laatste hoger dan gemiddeld. Racefietsers vinden daglicht belangrijk (40%), en laten zich minder door het weer (24%) en seizoen (16%) leiden. E-bikers vinden daglicht met 39% en het weer (33%) belangrijk en letten op het tijdstip in het weekend (30%)

26% fietsers heeft regelmatig of vaak te maken met onveilige situaties op dijkwegen

Een kwart van alle fietsers heeft regelmatig of vaak te maken met onveilige situaties op dijkwegen. Bijna de helft maakt dit soort situaties af en toe mee. We zien dat frequente fietsers vaker te maken hebben met onveilige situaties op dijkwegen.

Observaties

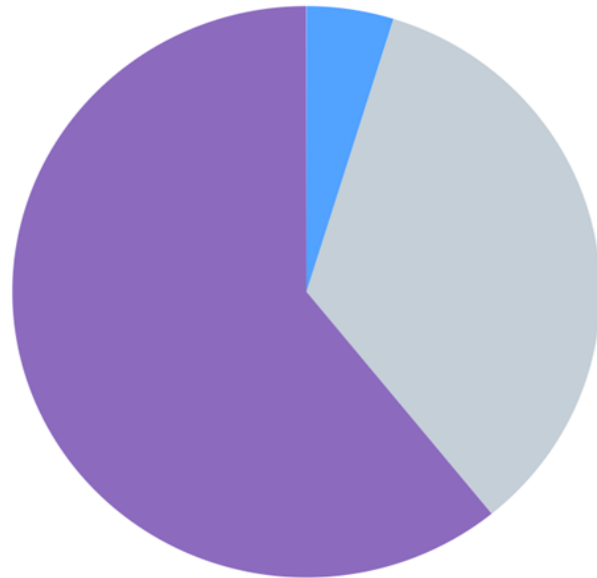
Totaal

2,582

Ruim een derde van de fietsers vermijdt soms dijkwegen vanwege het gevoel van onveiligheid

Vermijd je dijken op jouw route vanwege het gevoel van onveiligheid?

Observaties

Totaal

- Ja, meestal
- Soms
- Nee, nooit

2,582

4.8%

34.4%

60.8%

Wielrenners vermijden dijkwegen minder vaak dan e-bikers. Ook valt op dat in Gelderland (36%) en Utrecht (42%) vaker dan gemiddeld soms dijkwegen worden gemeden.

“Ik ben blij met deze enquête, omdat ik kwijt kan waarom ik bijna geen fietstochten meer maak langs mijn geliefde dijken.”

Heb je ooit een bijna-ongeval of onveilige situatie gehad op een dijkweg? Zo ja, wat gebeurde er en op welke locatie was dat? Uit 1000 open antwoorden:

“Met wielrenners. Trappen met hoge snelheid door, geven vlak achter je alleen een harde schreeuw waardoor je een ongeluk schrikt en je een beetje begint te slingeren.”

“Regelmatig. Meestal met gemotoriseerd verkeer. Te krap inhalen en zo. Wij proberen dat te voorkomen door naast elkaar te blijven rijden, dan moeten ze afremmen.”

“Een bijna ongeval met een te hard rijdende auto. Ik belandde onderaan de dijk.”

“Een niet oplettende motorrijder die een bocht afsneed, in die bocht reed ik, ging nog net goed.”

“Mijn vrouw en ik fietsten achter elkaar (ik reed voorop) omdat de weg smal was en er een autobusje ons tegemoet kwam. Het busje reed langzaam omdat het keurig achter fietsers uit die richting bleef rijden. Toen ik bijna ter hoogte van het busje reed, kwam er opeens een motorrijder langs het busje geracet die recht op mij af kwam. Ik schoot de berm in en kon maar net voorkomen dat ik in de sloot terecht kwam. Net voor mijn vrouw schoot hij weer naar rechts voor het busje langs. Ik had het gevoel dat wij maar nauwelijks aan de dood ontsnapt waren.”

“Bij passeren door landbouwmachines is er vrijwel geen ruimte over. Ik stap altijd af. Maar heb weleens een tik van een uitstekend deel gehad.”

Recreanten die de dijk gebruiken als uitkijkpost en zich niet realiseren dat ze het doorgaande verkeer hinderen. Ze steken plotseling over of blijven midden op de dijk staan.”

Heb je ooit een ongeval gehad op een dijkweg? Zo ja, wat gebeurde er en op welke locatie was dat?

“Ik ben een keer over de kop gegaan toen ik in een zachte berm terecht kwam. Ik heb er mijn elleboog mee verbrijzeld.”

“Met grote snelheid kwam een auto tegemoet. Te weinig ruimte voor een auto en een fiets met bagagetassen. Van de dijk gedonderd, in de brandnetels, 3 meter lager. Auto reed door.”

“Ingehaald worden door een te snelle auto op een te smalle dijk. Ik word door de spiegel geraakt en val”

“Dikwijls word je de kant ingedrukt. En als er geen fatsoenlijke berm is, dan is dijk verdomde hoog.”

“Ja, op de dijkweg bij Elburg reed mijn vrouw over een overstekende hond.”

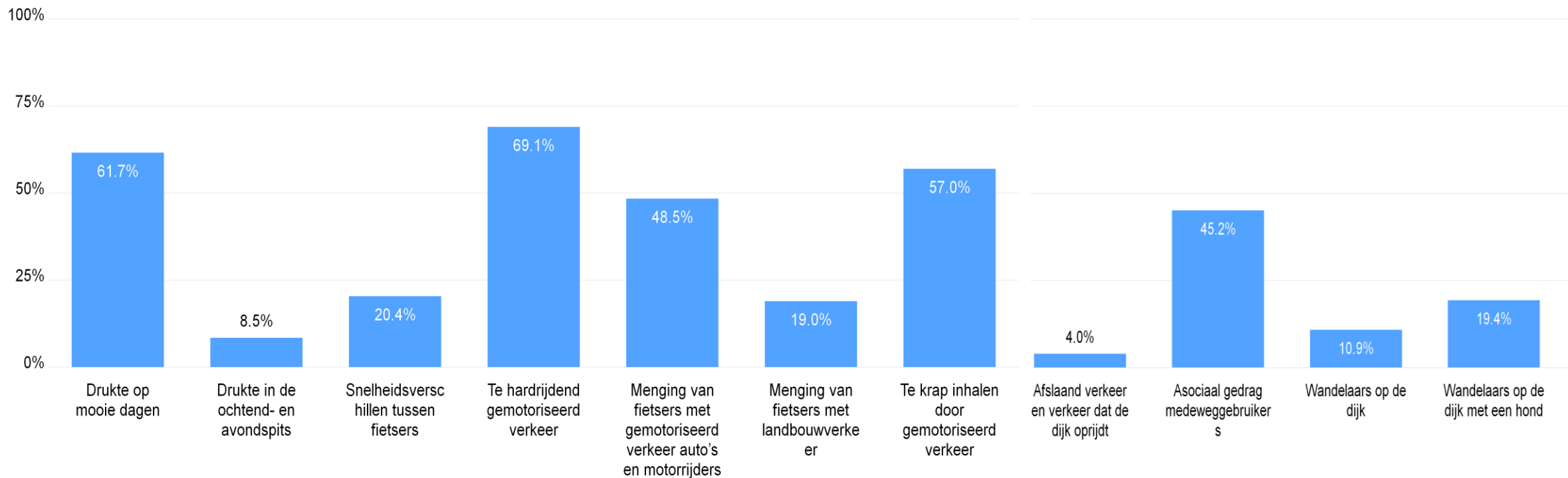
“Eenmaal een duikeling gemaakt en van dijk gerold na afsnijden waarbij de motorrijder mij raakte.”

“Dijk langs de ringvaart thv Hillegom. Automobilist die rakelings langs me heen rijdt en vervolgens een noodstop voor me maakt vanwege een obstakel en tegemoetkomend verkeer.”

“26 november 2022 heb ik een frontale aanrijding gehad. We fietsen met 3 personen bij Lopik op de dijk richting Nieuwegein. 1 kon de dijk afrijden een ander geschampt en ik ging er vol op. Ivm ernst was ook een traumahelikopter opgeroepen. Pas in het ziekenhuis werd ik weer bijgebracht. Zal nooit meer de oude worden en ben zelfs hierdoor verhuisd.”

Te hardrijdend gemotoriseerd verkeer zorgt voor onveiligheid

Hoe ontstaan volgens jou onveilige situaties op dijkwegen als je kijkt naar *ander verkeer*?

Observaties

Totaal

2,582

Te hardrijdend gemotoriseerd verkeer zorgt voor onveiligheid

Hoe ontstaan volgens jou onveilige situaties op dijkwegen als je kijkt naar *ander verkeer*?

De top drie van oorzaken voor onveilige situaties is voor alle typen fietsers hetzelfde. In de volgorde zijn wel verschillen, zie onderstaande tabel. Daarnaast valt op dat in de provincie Utrecht te hard rijdend gemotoriseerd verkeer met 80% vaker wordt genoemd dan gemiddeld in Nederland, net als te krap inhalen (67%). In Gelderland liggen deze getallen op 71% en 53%. Daar wordt de drukte op mooie dagen met 70% vaker genoemd.

	Totaal	E-bike	Racefiets	Gelderland	Utrecht
Te hardrijdend gemotoriseerd verkeer	69%	69%	66%	71%	80%
Te krap inhalen door gemotoriseerd verkeer	57%	51%	68%	53%	67%
Drukke op mooie dagen	62%	64%	60%	70%	62%
Menging fietsers met gemotoriseerd verkeer	48%	51%	42%	50%	51%
Asociaal gedrag medeweggebruikers	45%	46%	49%	45%	50%
Wandelaars op de dijk met hond	19%	17%	24%	21%	12%
Menging van fietsers met landbouwverkeer	19%	18%	18%	16%	21%

Hoe ontstaan volgens jou onveilige situaties op dijkwegen als je kijkt naar ander verkeer? (Anders, namelijk...)

“Langs de kant parkeren”

“Vaak blijven fietsers naast elkaar fietsen. Ook als het druk is”

“Racefietsers die menen dat de dijk een snelheidsparcours is speciaal en alleen voor hen”

“Motorrijders die met veel gebrul je voorbij komen knallen. Ik vlieg zowat het prikkeldraad in van de schrik.”

“Een lastige vraag omdat ikzelf ook tot de wandelaars behoor en erg veel last heb van al die fietsers”

“Wildroosters (voor schapen) en nauwe doorgangen tussen weiden en veel poep op de dijk van schapen en vogels”

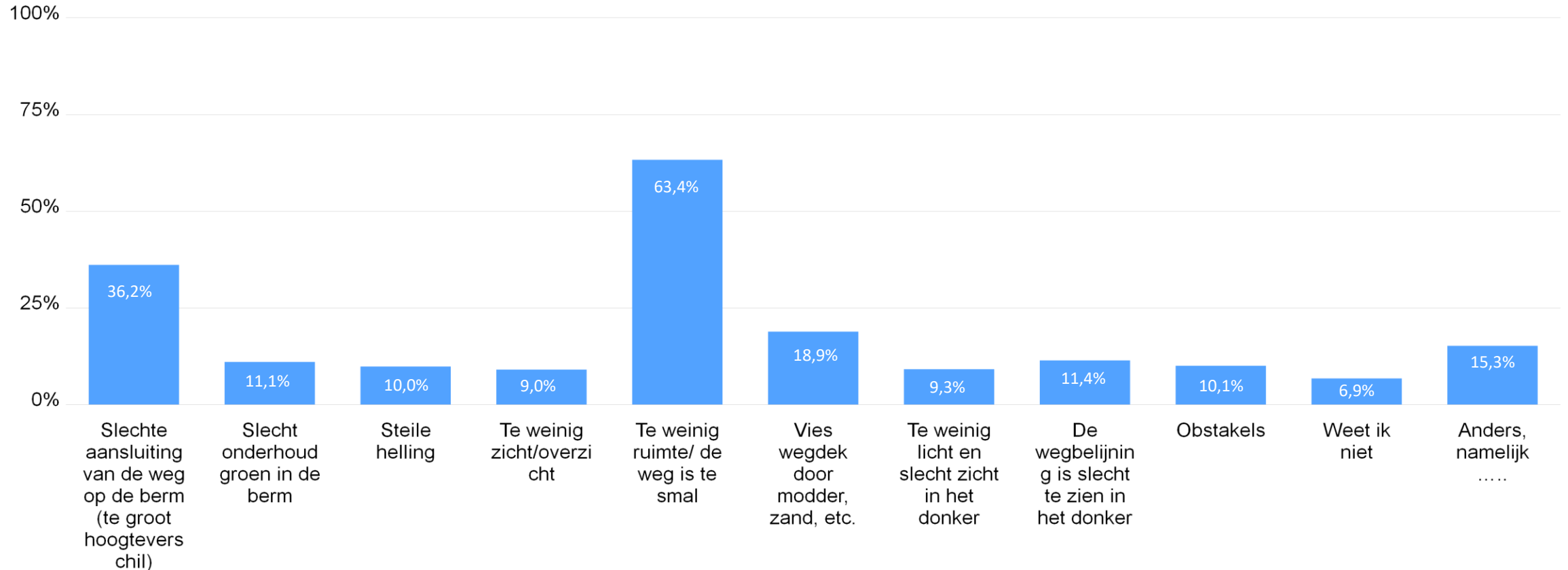
“Fietsers horen een fietsbel slecht omdat ze altijd wind in de oren hebben, dat realiseren racefietsers zich vaak niet.”

“Wielrennertje spelen op de openbare weg maar ook bejaarde e-bikers die 2 aan 2 over de volle breedte van de weg fietsen”

“Wandelaars/hardlopers/skeeleraars. Die vaak ook aan beide kanten van de weg lopen”

Smalle weg en overgang naar de berm zorgen voor onveilige situaties

Hoe ontstaan volgens jou onveilige situaties op dijkwegen als je kijkt naar *infrastructuur*?

Observaties

Totaal

2,582

Smalle weg en overgang naar de berm zorgen voor onveilige situaties

Hoe ontstaan volgens jou onveilige situaties op dijkwegen als je kijkt naar *infrastructuur*?

De top drie van oorzaken voor onveilige situaties door infrastructuur verschilt per type fietser. Zo vinden mensen op een e-bike de dijkweg vaker te smal en de aansluiting op de berm slecht. Racefietsers noemen vaker vies wegdek door modder, zand, etc. en obstakels. Voor de provincie Utrecht wordt het smalle wegdek met 67% vaker genoemd dan gemiddeld. Veel respondenten gaven nog andere oorzaken, zie de volgende bladzijde.

	Totaal	E-bike	Racefiets	Gelderland	Utrecht
Te weinig ruimte/weg te smal	63%	65%	61%	60%	67%
Slechte aansluiting weg op berm	36%	40%	32%	34%	37%
Slecht onderhoud groen in berm	11%	13%	7%	10%	11%
Vies wegdek door modder, zand etc.	19%	17%	24%	17%	19%
Wegbelijning is slecht te zien in donker	11%	13%	6%	11%	8%
Obstakels	10%	8%	16%	8%	10%
Anders, namelijk...	15%	12%	19%	17%	17%

Hoe ontstaan volgens jou onveilige situaties op dijkwegen als je kijkt naar infrastructuur? (Anders, namelijk..)

“Soms hele slechte dijken met gaten en scheuren in het wegdek”

“Fietsdeel is veelal het slechts geasfalteerde deel van de weg, dus fietsers rijden vaak meer naar midden van de weg”

“Dijken hebben vaak lange en rechte stukken waar auto's, motoren en sportieve fietsers veel snelheid kunnen maken.”

“De vele bochten die uitnodigen tot sportief rijgedrag”

“Toename geparkeerde auto's op de dijk”

“Versmalling met risico dat auto's je in de rug rijden, maximumsnelheid is 60 km/u”

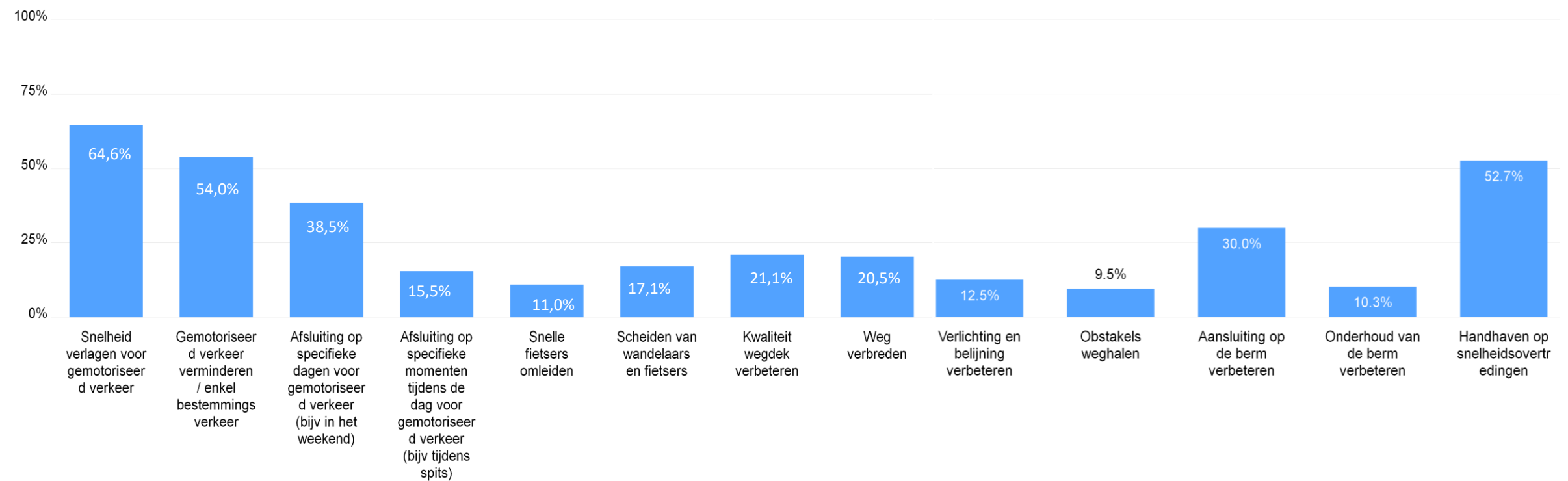
“Ruggen in het gras zodat je bij nood (bijvoorbeeld vrachtauto) niet uit kan wijken de kant in”

“Te weinig snelheid belemmerende maatregelen”

“Geen strook voor fietsers”

Snelheid verlagen, tijdelijke afsluitingen en handhaving om veiligheid te verbeteren

Hoe kan de veiligheid op dijkwegen volgens jou worden verbeterd?

Observaties

Totaal

2,582

Snelheid verlagen, tijdelijke afsluitingen en handhaving om veiligheid te verbeteren

Hoe kan de veiligheid op dijkwegen volgens jou worden verbeterd?

Het verlagen van snelheid, verminderen van gemotoriseerd verkeer en handhaven op snelheidsovertredingen worden het meest genoemd in Utrecht. Het afsluiten van gemotoriseerd verkeer op specifieke dagen wordt in zowel Gelderland als Utrecht vaker dan gemiddeld als oplossing genoemd. E-bikers zien in het verbeteren van de aansluiting op de berm vaker een oplossing dan andere fietsers. Andere oplossingen staan op de volgende bladzijde.

	Totaal	E-bike	Racefiets	Gelderland	Utrecht
Snelheid verlagen voor gemotoriseerd verkeer	65%	68%	60%	64%	70%
Gemotoriseerd verkeer verminderen/alleen bestemmingsverkeer	54%	52%	53%	57%	62%
Handhaven op snelheidsovertredingen	53%	51%	55%	55%	63%
Afsluiten gemotoriseerd verkeer (specifieke dagen)	39%	38%	40%	48%	48%
Aansluiting op berm verbeteren	30%	35%	24%	29%	30%
Kwaliteit wegdek verbeteren	21%	21%	27%	19%	22%
Weg verbreden	21%	23%	22%	18%	23%

Hoe kan de veiligheid op dijkwegen volgens jou worden verbeterd? (Anders, namelijk..)

“Honden aan de lijn verplichten”

“Meer sociaal begrip voor elkaar en vooral rekening houden met elkaar.”

“Parkeerverbod”

“Aandacht voor Openbaar Vervoer. Veelal word ik eerst door de lijnbus ingehaald en dan door 20 - 40 auto's omdat ze op de redelijk smalle dijk de bus niet kunnen inhalen.”

“Fietsers voorrang - gemotoriseerd verkeer "te gast".”

“Vrachtwagens alleen buiten spits tijd, dus niet wanneer alle kinderen ook naar school fietsen.”

“Grote groepen verbieden”

Verantwoording

Voor dit onderzoek hebben 2731 fietsers een online vragenlijst ingevuld. Dit is geen representatieve groep Nederlanders, wat te zien is aan de achtergrondkenmerken (jongeren zijn ondervertegenwoordigd). Aan het onderzoek deden 1207 e-bikers en 584 wielrenners mee. 800 respondenten fietsen het vaakst in Gelderland en voor de provincie Utrecht is dat aantal 440.

De vragenlijst is verspreid via nieuwsbrieven, social media en websites onder de leden en achterbannen van ANWB, Fietsersbond, Fietsplatform en NTFU.

De vragenlijst kon in de periode van 21 maart tot en met 30 april 2024 worden ingevuld en bestond uit 20 vragen.

